

STANOVISKO REPUBLIKOVEJ ÚNIE ZAMESTNÁVATEĽOV

Zákon, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 87/2018 Z. z. o radiačnej ochrane a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony

<https://www.slov-lex.sk/legislativne-procesy/SK/LP/2022/250>

Materiál v pripomienkovom konaní do 26.05.2022

Stručný popis podstaty materiálu najmä jeho relevancie z pohľadu RÚZ

Materiál bol predložený do medzirezortného pripomienkového Ministerstvom zdravotníctva SR na základe Plánu legislatívnych úloh vlády SR na rok 2022

Cieľom a obsahom materiálu je najmä:

Predkladaný návrh zákona vychádza z plnenia požiadaviek definovaných v článkoch smernice Rady 2013/59/Euratom z 5. decembra 2013, ktorou sa ustanovujú základné bezpečnostné normy ochrany pred nebezpečenstvami vznikajúcimi v dôsledku ionizujúceho žiarenia, a ktorou sa zrušujú smernice 89/618/Euratom, 90/641/Euratom, 96/29/Euratom, 97/43/Euratom a 2003/122/Euratom a je v súlade s požiadavkami Európskej komisie uvedenými vo formálnom oznámení č. C (2020) 6976 final k zákonu č. 87/2018 Z. z. o radiačnej ochrane a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Cieľom predkladaného návrhu zákona je návrh nových transpozičných ustanovení do vnútroštátneho práva pre konkrétne ustanovenia, ktoré Európska komisia nedokázala identifikovať ako úplne transponované.

Návrh zákona má nadobudnúť účinnosť dňa 01.01.2023, okrem vymedzených ustanovení, ktoré nadobudnú účinnosť neskôr.

Postoj RÚZ k materiálu

Cieľom predkladaného návrhu zákona je návrh nových transpozičných ustanovení do vnútroštátneho práva pre konkrétne ustanovenia, ktoré Európska komisia nedokázala identifikovať ako úplne transponované. RÚZ k návrhu predkladá nižšie uvedené zásadné pripomienky.

Pripomienky RÚZ k predkladanému materiálu

1. Všeobecná pripomienka k terminológii zákona

Platné znenie zákona rovnako aj novela zákona používa pojem „uvolňovanie rádioaktívnych látok a kontaminovaných predmetov“, ale aj „uvolňovanie rádioaktívnych látok a kontaminovaných materiálov“.

Navrhujeme zosúladiť.

Odôvodnenie:

Chýba tu jednoznačnosť terminológie. Navrhujeme používať len pojem „uvolňovanie rádioaktívnych látok a kontaminovaných predmetov“.

2. Zásadná pripomienka k čl. I, novelizačný bod 23 v časti § 6 odsek 1 písm. r) bod 1

Navrhujeme formulovať znenie nasledovne:

„1. organizačné zmeny v útvere radiačnej ochrany v jadrovom zariadení,“.

Odôvodnenie:

Návrh zahŕňajúci aj útvary vykonávajúce kontrolu a hodnotenie radiačnej situácie v jadrovom zariadení môže spôsobiť, že úrad (ÚVZ SR) bude schvaľovať zmeny v útvaroch mimo radiačnej ochrany a mimo svojej kompetencie.

3. Pripomienka k čl. I, novelizačný bod 23 v časti § 6 odsek 1 písm. r) bod 2

Navrhujeme formulovať nasledovne:

„2. medzné dávky stanovené pracovníkom prevádzkovateľa pracoviska a pracovníkom externého zamestnávateľa.“

Odôvodnenie:

Text je nezrozumiteľný a gramaticky nesprávny. Podľa významu má byť gramaticky správne, že ÚVZ posudzuje medzné dávky pre všetkých zamestnancov pracujúcich v kontrolovanom pásme t.j. prevádzkovateľa aj pre externých zamestnancov.

4. Pripomienka k čl. I, novelizačný bod 46 v časti § 9 odsek 1 písm. h)

Navrhujeme formulovať znenie nasledovne:

„h) schvaľuje typy obalových súborov na prepravu rádioaktívnych materiálov s výnimkou jadrových materiálov a rádioaktívnych odpadov(17a) podľa § 32a ods. 2,“.

Odôvodnenie:

Podľa § 11 ods. 1 atómového zákona, Nariadenia Komisie (Euratom) č. 302/2005 o uplatňovaní systému záruk Euratomu a z čl. 197 Euratom sa pod jadrovými materiálmi rozumejú špeciálne štiepne materiály, urán obohatený izotopom uránu 235 alebo 233, zdrojové materiály a rudy.. Je preto otázne, či bude schvaľovať Ministerstvo dopravy SR aj typy obalových súborov pre rádioaktívny odpad. ÚJD SR schvaľuje typy obalových súborov pre RAO.

5. Zásadná pripomienka k čl. I, novelizačný bod 52

Navrhujeme novelizačný bod 52 vypustiť.

Odôvodnenie:

Spôsobí to enormné navýšenie administratívy útvarom radiačnej ochrany, ktoré budú musieť tieto údaje práce získavať a zmeny v programoch pre evidenciu osobných dát pracovníkov, ktoré bude treba zaplatiť.

6. Zásadná pripomienka k čl. I, novelizačný bod 114 § 32 odsek 3 písm. a) bod 9

Navrhujeme formulovať nasledovne:

„9. organizačné zmeny v útvaru radiačnej ochrany v jadrovom zariadení,“.

Odôvodnenie:

Návrh zahŕňajúci aj útvary vykonávajúce kontrolu a hodnotenie radiačnej situácie v jadrovom zariadení môže spôsobiť, že úrad (ÚVZ SR) bude schvaľovať zmeny v útvaroch mimo radiačnej ochrany a mimo svojej kompetencie cez celé SE a.s.

7. Pripomienka k čl. I, novelizačný bod 114 § 32 odsek 3 písm. a) bod 10

Navrhujeme formulovať nasledovne:

V § 32 odsek 3 písm. a) bod 10 znie:

„10. medzné dávky stanovené pracovníkom prevádzkovateľa pracoviska a pracovníkom externého zamestnávateľa“.

Odôvodnenie

Text je nezrozumiteľný a gramaticky nesprávny. Podľa významu má byť gramaticky správne, že ÚVZ posudzuje medzné dávky pre všetkých zamestnancov pracujúcich v kontrolovanom pásme t.j. prevádzkovateľa aj pre externých zamestnancov.

8. Pripomienka k čl. I, novelizačný bod 118 § 32a odsek 2

Navrhujeme formulovať nasledovne:

V § 32a odsek 2 znie:

„(2) Ministerstvo dopravy rozhoduje o návrhu na schválenie typu obalového súboru na prepravu rádioaktívnych materiálov s výnimkou jadrových materiálov a rádioaktívneho odpadu,(17a) ak je takéto schválenie potrebné podľa osobitného predpisu.(29a)“.

ÚJD SR schvaľuje typy obalových súborov pre RAO. Bude schvaľovať Ministerstvo dopravy aj typy obalových súborov pre rádioaktívny odpad?

9. Zásadná pripomienka k čl. I, novelizačný bod 118, § 32a odsek 6

Navrhujeme formulovať nasledovne:

V § 32a odsek 6 znie:

„(6) Ministerstvo dopravy musí byť informované o sériovom čísle každého prepravného obalového súboru (kontajnera) vyrobeného podľa ním schváleného typu. Nevzťahuje sa na základné obalové súbory pre pevné rádioaktívne odpady (sudy, palety).“.

Odôvodnenie:

Uvedená podmienka nie je vykonateľná pre základné obalové súbory pre pevné RAO (sudy, palety). Je potrebné upresniť o aký druh obalu ide.

10. Zásadná pripomienka – vloženie nového novelizačného bodu

Navrhujeme vložiť nový bod v znení:

V § 36 odsek 1 písm. l) znie:

„l) minimalizovať tvorbu rádioaktívneho odpadu,“.

Odôvodnenie:

Existuje v praxi v JE proces minimalizácie rádioaktívneho odpadu, snaha o minimalizáciu- nie obmedzenie tvorby. Nemôžeme obmedziť tvorbu (napr. zadať koľko OOPP môže zamestnanec použiť) ale zvyšovaním povedomia zamestnancov a možnými prostriedkami, cestami sa snažiť o zníženie tvorby.

11. Pripomienka k čl. I, novelizačný bod 124 § 36 odsek 1, písm. w)

Navrhujeme formulovať nasledovne:

124. bod znie:

„124. V § 36 odsek 1 písm. w) znie:

„w) zabezpečiť oboznamovanie a školenie pracovníkov kategórie A a B v oblasti radiačnej ochrany najmenej raz ročne a najmenej jedenkrát za päť rokov aktualizáciu odbornú prípravu najmenej jedenkrát za päť rokov aktualizáciu odbornú prípravu odborného zástupcu, odborného garanta, poverenej osoby a osoby zodpovednej z a zabezpečenie radiačnej ochrany (ďalej len „osoba“) s priamou zodpovednosťou“,“.

Odôvodnenie:

V ustanovení absentuje odborný garant a poverená osoba, ktoré sú v uvedené zákone č. 87/2018 Z. z.

12. Zásadná pripomienka – vloženie nového novelizačného bodu

Navrhujeme vložiť nový bod v znení:

V § 36 odsek 1 písm. y) znie:

„y) Pred zrušením pracoviska zabezpečiť likvidáciu (odovzdanie) zdroja ionizujúceho žiarenia a likvidáciu rádioaktívneho odpadu podľa platnej legislatívy. Zabezpečiť dekontamináciu pracovných plôch a priestorov, technologických a technických zariadení, v ktorých sa vykonávala činnosť s otvoreným žiaričom na úroveň, že na pracovisku nebudú prekročené uvoľňovacie úrovne podľa prílohy č.5,“.

Odôvodnenie:

Nesprávne použitá terminológia „odstrániť“, môže viesť k zavádzajúcej informácii, ktorá neponúka alternatívu, čo sa má skutočne s rádioaktívnym žiaričom či odpadom robiť. Navrhujeme slová „vykonať dekontamináciu“ nahradiť slovami „zabezpečiť dekontamináciu“ t.j. externe alebo vlastnými zamestnancami. Často zamestnanci nemôžu a nesmú vykonávať dekontamináciu, nemajú ani potrebné prostriedky, možnosti likvidovať vzniknutý sekundárny rádioaktívny odpad.

13. Zásadná pripomienka k čl. I, novelizačný bod 129, § 38 odsek 2, písm. d)

Navrhujeme formulovať nasledovne:

„129. V § 38 odsek 2 písm. d) znie:

„d) zabezpečiť, aby rádioaktívne kontaminované materiály, ktoré majú potenciál na vymretie krátkožijúcich rádionuklidov boli dočasne skladované a následne, ak splnia podmienky legislatívy, uvoľnené spod administratívnej kontroly do životného prostredia,“

Odôvodnenie:

Doteraz nebolo definované čo sú to rádionuklidy s krátkym polčasom premeny. Ak je uvedené, že sú to nuklidy s polčasom premeny 30 dní a kratším, si to odporuje s princípom minimalizácie vzniku rádioaktívnych odpadov nakoľko sme často nechávali vymierať rádionuklidy s dobou polpremeny aj 200 dní. .

Pre rádioaktívne odpady, vzhľadom na skladovanie a ukladanie na úložisko, sú rádionuklidy podľa tejto novej definície bezpredmetné. Pre RAO za krátkožijúce rádionuklidy môžeme považovať napr. Mn54, Ag110m, ktorých polčas premeny je cca 1 rok

14. Zásadná pripomienka k čl. I, novelizačný bod 144

Navrhujeme do § 54 doplniť dĺžku odbornej prípravy a aktualizáčnej odbornej prípravy pre osobu s priamou zodpovednosťou. V § 54 nie je stanovená dĺžka odbornej prípravy a aktualizáčnej odbornej prípravy pre osobu s priamou zodpovednosťou hoci je táto odborná príprava pre osobu s priamou zodpovednosťou požadovaná v § 53 písmeno d) resp. v § 50 bod (1).

15. Zásadná pripomienka k čl. I, novelizačný bod 147, § 70 odsek 6 písm. h) bod 2

Navrhujeme formulovať nasledovne:

V § 70 odsek 6 písm. h) bod 2 znie:

„2. v prípade príjmu rádionuklidov odhad príjmu alebo úväzok efektívnej dávky; záznam vykonať iba v prípade, ak boli prekročené hodnoty záznamových úrovní uvedené podľa osobitného predpisu xx).“.

„xx) § 23 vyhlášky Ministerstva zdravotníctva SR č. 99/2018 Z. z. o zabezpečení radiačnej ochrany“

Odôvodnenie:

Tieto údaje zaznamenať do systému údajov osobného monitorovania iba v prípade, ak boli prekročené hodnoty záznamových úrovní uvedené vo vyhláške Ministerstva zdravotníctva SR č. 99/2018 Z. z. § 23.

16. Zásadná pripomienka k čl. I., novelizačný bod 177, §96

Navrhujeme formulovať nasledovne:

Bod 177 znie:

„177. § 96 vrátane nadpisu znie:

„§ 96

Evidencia rádioaktívneho odpadu

(1) Držiteľ povolenia na vykonávanie činnosti vedúcej k ožiareniu, pri ktorej môže vzniknúť rádioaktívny odpad, je povinný viesť evidenciu, ktorú tvoria

- a) prevádzkové záznamy, ktoré obsahujú údaje o
  1. množstve a merných aktivitách rádionuklidov,
  2. hmotnosti, aktivite a druhu rádioaktívneho odpadu,
  3. pôvodcovi rádioaktívneho odpadu,
  4. spôsobe nakladania s rádioaktívnym odpadom pri jeho skladovaní a údaje o mieste a čase skladovania,
  5. kontrolách vykonaných v sklade,
- b) údaje dôležité z hľadiska radiačnej ochrany,
- c) záznamy o preprave rádioaktívneho odpadu,

- d) sprievodné listy rádioaktívneho odpadu.
(2) Držiteľ povolenia podľa § 28 ods. 1 písm. c) a podľa osobitného predpisu³⁰) vedie evidenciu podľa vyhlášky Úradu jadrového dozoru č. 30/2012, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o požiadavkách pri nakladaní s jadrovými materiálmi, rádioaktívnymi odpadmi a vyhoretým jadrovým palivom a uchováva
- a) záznamy o preprave rádioaktívneho odpadu desať rokov od jeho prevzatia,
b) sprievodné listy rádioaktívneho odpadu 30 rokov od jeho prevzatia.
- (3) Bilanciu vyprodukovaného, skladovaného a odovzdaného rádioaktívneho odpadu za kalendárny rok držiteľ povolenia na vykonávanie činnosti vedúcej k ožiareniu oznamuje do 31. marca nasledujúceho roka príslušnému orgánu radiačnej ochrany.
(4) Evidenciu rádioaktívneho odpadu podľa odseku 1 držiteľ povolenia, ktorý je úpadcom, odovzdá príslušnému orgánu radiačnej ochrany.“

Odôvodnenie:

SE a.s. vedú podrobnú evidenciu RAO podľa vyhlášky Úradu jadrového dozoru č. 30/2012 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o požiadavkách pri nakladaní s jadrovými materiálmi, rádioaktívnymi odpadmi a vyhoretým jadrovým palivom. Touto vyhláškou sa riadia aj ostatné jadrové zariadenia a nie je potrebné vytvárať nový duplicitný systém.

Poznámka:

Z pôvodného znenia ostala v dokumente- asi omylom-poznámka o „inštitucionálnych odpadoch“ v § 162, písm. h)

17. Prípomienka k čl. I, novelizačný bod 182, § 97 odsek 2

Navrhujeme formulovať nasledovne:

Bod 182 znie:

„182. V § 97 odsek 2 znie:

„(2) Príslušný orgán radiačnej ochrany podľa odseku 1 osobe, ktorá oznámila nález alebo podozrenie na nález opusteného žiariča alebo opusteného rádioaktívneho materiálu, bezodkladne poskytne pokyny na zabezpečenie radiačnej ochrany a vyšle na miesto nálezu mobilnú skupinu odborníkov na radiačnú ochranu overiť situáciu a prijať potrebné opatrenia na zabezpečenie radiačnej ochrany obyvateľov, zasahujúcich osôb a na zaistenie bezpečnosti opusteného žiariča alebo opusteného rádioaktívneho materiálu.“

Odôvodnenie:

V navrhovanom ustanovení absentuje „opusteného“ rádioaktívneho materiálu, čo navrhujeme doplniť.

18. Prípomienka k čl. I. – vloženie nového novelizačného bodu

Navrhujeme vložiť nový bod v znení:

V § 98 odsek 2 znie:

„(2) Ak pri prevádzke zariadenia určeného na zhromažďovanie alebo spracovanie kovového šrotu došlo pri tavení alebo inom spôsobe spracovania kovového šrotu k vzniku rádioaktívne kontaminovaného materiálu alebo ak má prevádzkovateľ podozrenie, že k takej situácii došlo, bezodkladne o tom informuje príslušný regionálny úrad; bez súhlasu príslušného regionálneho úradu nemôže s týmto materiálom nakladať, uvádzať ho na trh ani odovzdať na spracovanie resp. uloženie ako rádioaktívny odpad.“

Odôvodnenie:

Navrhujeme ponechať regionálny úrad, ten je inštitúciou prvého kontaktu pre každého občana a subjekt. Prevádzkovateľ nemusí dokázať posúdiť, ktorý orgán radiačnej ochrany má volať.

19. Prípomienka k čl. I, novelizačný bod 237, § 153 odsek 4

Navrhujeme bod 237 vypustiť.

Odôvodnenie:

Vzhľadom na navrhovanú úpravu, kedy sa dopĺňa slovo bezodplatne, nie je zrejmé, ak vzniknú náklady, kto zaplatí náklady.

20. Zásadná pripomienka k čl. I., novelizačný bod 261 Časť 2 I. A. písm. c)

V bode 261 sa v časti 2, I. A. vypúšťa písm. c) (rozhodnutie stavebného úradu o predčasnom užívaní stavby, dokumenty o skončení stavebných a montážnych prác na pracovisku,)

Odôvodnenie:

Napriek tomu, že dôvodová správa k danému bodu uvádza, že navrhované ustanovenie má za cieľ „zníženie administratívnej záťaže a uľahčenie procesu získania rozhodnutia“, má podľa nás presne opačný efekt. Z dôvodu podmienenia rozhodnutia ÚVZ SR rozhodnutím iného orgánu, môže dôjsť k situácii, že konanie ÚVZ SR bude musieť byť prerušené, napriek tomu, že všetky ostatné podklady budú predložené v súlade s príslušnou prílohou zákona, ale rozhodnutie stavebného úradu ešte nebude právoplatné (dokonca by mohlo byť už aj vydané, ale stále by nebolo dostatočné ako podklad rozhodnutia). Celé konanie by sa tým preto mohlo značne a predovšetkým zbytočne predĺžiť, čo je, ako sme už uviedli, v priamom rozpore s jeho zamýšľaným cieľom.

Konania ÚVZ SR a ÚJD SR sú dve na sebe nezávislé správne konania, nakoľko každý úrad vydáva povolenie vo svojej kompetencii. Samotné prevádzkovanie jadrového zariadenia je podmienené získaním oboch povolení, preto sa nie je nutné obávať toho, ak to bol účel danej novely, že sa prevádzka jadrového zariadenia začne bez právoplatného povolenia ÚJD SR ako stavebného úradu v zmysle § 121 ods. 2 písm. e) zákon č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon). Prevádzkovateľ jadrového zariadenia by sa v takom prípade dopustil správneho deliktu v zmysle stavebného zákona.

Navyše, ÚVZ SR je podrobne a dôverne oboznámený so skutočným stavom stavby, a to minimálne prostredníctvom vydaných záväzných stanovísk k stavbe jadrového zariadenia, ktoré vydáva ešte pred samotným povolením na prevádzku jadrového zariadenia. Preto máme za to, že úplnosť a presnosť zistenia skutkového stavu, ako jedna z povinností správneho orgánu v konaní, je naplnená aj bez predloženia právoplatného povolenia na predčasné užívanie.

Taktiež by sme chceli upozorniť na zákon č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov obsahoval v znení do 20.7.2020 v § 13 ods. 5 ustanovenie (písmeno f)), v zmysle ktorého sa pri vydávaní povolení vyžaduje, aby bol k žiadosti o povolenie predložený aj „f) doklad príslušného stavebného úradu o užívaní stavby na posudzovaný účel“. Z praktického hľadiska toto ustanovenie ukladalo žiadateľovi povinnosť predložiť spolu so svojou žiadosťou o vydanie „rozhodnutia o uvedení priestorov do prevádzky“ aj kolaudačné rozhodnutie k priestoru, ktorého sa žiadosť týkala. Táto povinnosť bola však od 21.7.2020 zrušená zákonom č. 198/2020 Z. z., tzv. zákon o zlepšení podnikateľského prostredia (Čl.XXII, bod 2). Aktuálna novela zákona o radiačnej ochrane v podstate rovnakú povinnosť zavádza a nelogicky ju odôvodňuje znížením administratívnej záťaže, keď na druhej strane jej odstránenie v minulosti bolo súčasťou zákona o zlepšení podnikateľského prostredia.

Zdroj:

<https://www.slov-lex.sk/legislativne-procesy/SK/LP/2022/250>